

Tiek tarpukariu, tiek atgavus nepriklausomybę Lietuvos šaulių sąjungos (LŠS) šauliai talkino įvairioms valstybės institucijoms, tarp jų – ir policijai. Vis dėlto tai, kas vyksta Vilniuje – unikalu: jau bene dešimtmetį šauliai yra lygiaverčiai policijos partneriai ir dažnai į užduotis vyksta savarankiškai.

Šauliai vykdo policijos užduotis

„Vilniaus apskrityje šaulių bendradarbiavimas su valstybės institucijomis suaktyvėjo Rusijai okupavus Krymo pusiasalį. Tačiau esminis kokybinis pokytis įvyko 2016 metais, kai sutarus su policija šauliai pradėjo teikti paramą vadovaujantis Lietuvos šaulių sąjungos įstatymu. Iki tol šauliai talkino tik kaip policijos rėmėjai,“ – pasakoja mjr. Mindaugas Milius, Lietuvos šaulių sąjungos Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės vadas.

Kaip policijos rėmėjai, šauliai į pagalbą policijai vykdavo be uniformų, dėvėdavo policijos rėmėjų liemenes ir turėdavo policijos skiriamas specialiąsias priemones.

Dabar gi, gavus policijos prašymą, šaulius į paramos policijai užduotis įsakymu skiria rinktinės vadas. Šauliai tarnybą vykdo su šaulio uniformomis, priemonėmis aprūpina Lietuvos šaulių sąjunga, o, esant būtinybei, skiriamas ir transportas. Tarnybos metu, jau nuo 2017 m., paramos policijai užduotis šauliai vykdo su šaulio tarnybai įsigytais trumpais šaunamaisiais ginklais.

„Pasikeitė šaulių motyvacija, bendradarbiavimas tapo nuoseklus, vis daugiau dėmesio skiriama šaulių rengimui vykdamas policijos užduotis, – sako mjr. M. Milius. – Ir jeigu iš pradžių vyko bendri patruliavimai su policijos pareigūnais, tai šiuo metu šauliai užduotis jau dažniausiai vykdo savarankiškai.“

Vykdamas užduotis, patruliuojantys šauliai yra įtraukiami į Vilniaus apskrities policijos pajėgų išdėstymo planą. Patruliuojant visada yra išduodamos policijos radijo stotelės ryšiui palaikyti tarnybos metu. Šauliai turi teisę naudoti specialiąsias priemones – antrankius, dujas, teleskopines lazdas.

Kiekvienais metais dirbančių su policija šaulių skaičius auga bene dvigubai: 2017 m. šauliai patruliavo 28 kartus (580 valandų), 2018 m. – jau 47 kartus (2430 valandų), o 2019 m. patruliavo jau 60 kartų.

Netradiciniai sprendimai

„Pernai šauliai jau buvo įtraukiami į reagavimo ekipažus, kur pamaina trunka 12 val. – pasakoja šaulys Stasys G., kurio iniciatyva šaulių bendradarbiavimas su policija peraugo į naują lygį. – Patruliuodami šauliai dalyvavo asmenų paieškoje, asmenų sulaikymuose, vyko į iškvietimus dėl muštynių ar smurto artimoje aplinkoje ir t.t.“

Tarnyboje pasitaikė ir ne vienas įsimintinas įvykis. Teko ir dujas panaudoti, ir antrankius užsegti, šauliai padėjo rasti narkotinių medžiagų, sulaikyti vogtus daiktus turėję, bėgę nuo pareigūnų ar neblaivūs vairavę asmenys.

„Įsiminė viena neįprasta situacija, kai teko vykti į, kaip mes vadiname, „tylųjį konfliktą“, kuriame santykius aiškinosi apie 40 kurčnebylių, – prisimena šaulys. – Bet mokant rašyti, galima ir tokią situaciją išgvildinti.“

Kas mėnesį apie pusę šimto Vilniaus apskrities šaulių dalyvauja specialiųjų priemonių panaudojimo mokymuose, kuriuos organizuoja Vilniaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas. Šiuo metu tokius mokymus jau išklause apie 400 LŠS Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės šaulių.

Kyla ir tarptautinių konfliktų

Nepaisant tinkamo šaulių pasirengimo bei turimų įgūdžių, gyvenimo realybė kartais mesteli tokių situacijų, kuriose tenka improvizuoti ir veikti greitai.

Štai kartą patruliuojant prie Vilniaus autobusų stoties šauliai pastebėjo vyrą kruvina galva. Nukentėjęs asmuo teigė, kad buvo užpultas ir sužalotas peiliu. Kraujavimas buvo gana stiprus, o šaulių medicinos krepšys – kažkur automobilyje.

„Stoties laukimo salėje pilna „žiūrovų“, maunamės vienkartinės pirštines, pamatome valytoją, skubiai prašome popierinių rankšluosčių. Ji ramiai laiko popierinio rankšluosčio ruloną, kolegė šaulė daro iš popieriaus rutuliukus ir jais užspaudinėja kraujavimo vietą, – prisimena Stasys. – Kraujavimą pavyko sustabdyti, ir asmuo buvo perduotas greitosios medicinos pagalbos paramedikams. Kolegei tai buvo pirmasis patruliavimas.“

Teko šauliams ir tarptautinius konfliktus spręsti tarp baltarusių, senegaliečių bei Kongo piliečių. Skirtingų kalbų keiksmažodžiai, įžeidinėjimai, nemalonūs kvapai ir sukrečiantys vaizdai – gan įprasti tarnyboje.

Vis dėlto, šaulių teigimu, tai juos tik grūdina, suteikia daugiau pasitikėjimo savimi ir psichologinės tvirtybės.

„Be to, mums, kaip ir visiems žmonėms, labai svarbus mūsų vaikų, šeimos, bendruomenės, miesto saugumas. Jaučiame atsakomybę už juos ir, kai tik galime, stengiamės prisidėti pagal kiekvieno išgales,“ – sako Stasys.

Šauliai - valstybės rezervas

Mjr. M. Miliaus teigimu, esant ekstremaliai situacijai, patirtį turintys šauliai be didesnių sunkumų gali vadovauti pasitelkdami šimtus šaulių, kurie neturi specifinių paramos policijai žinių, tačiau yra parengti naudoti ginklą, moka suteikti pirmąją medicinos pagalbą, naudotis radijo stotimis yra apsirūpinę uniformomis, ekipuote ir kitomis priemonėmis, kurių kiti savanoriai neturi.

„Šauliai save identifikuoja kaip valstybės rezervą, kuris savarankiškai ruošiasi ir ateina valstybės institucijoms į pagalbą, kai jos prireikia, – sako LŠS Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės vadas. – Į tokias užduotis mes žvelgiame kaip į puikią treniruotę.“

Šauliai dažnai matomi masiniuose renginiuose. Jie talkino įvairioms valstybės institucijoms siekiant suvaldyti COVID-19 pandemiją, neteisėtų pabėgėlių iš Baltarusijos krizę, itin daug prisidėjo Vilniuje vykstant NATO viršūnių susitikimui: ne tik užtikrino viešąją tvarką, patruliavo pasienyje, bet ir pastiprino medikų gretas, dirbo kibernetinio saugumo srityje.

„Nesimokėme valdyti pandemijos, nesimokėme kovoti su nelegalia migracija, tačiau bendras pasirengimas, paruoštos šaulių išskvietimo schemos, turimi resursai, procedūrų atlikimo treniravimas labai padėjo, – sako LŠS Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės vadas. – Šauliais tampa iniciatyvūs ir pilietiški asmenys, tad jų motyvacija yra labai aukšta. Pilietiškumas, kuris Lietuvos šaulių sąjungoje yra nuolat kurstomas, ir pasiaukojimas vardan bendro tikslo yra savybės, kurios daro šaulius „aukso vertės.“

